

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha, 2022

Shoko KONO

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Cembalo

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Japonská cembalová škola CLAVIS

od Naoyi Otsuky

Shoko KONO

Vedoucí práce: MgA. Petra Blažková Žďárská, Ph.D.

Oponent práce: prof. Giedré Lukšaitė-Mrázková

Datum obhajoby: 7. září 2022

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

Harpsichord

BACHELOR ´S THESIS

Japanese harpsichord school Clavis

by Naoya Otsuka

Shoko KONO

Thesis Advisor: MgA. Petra Blažková Žďárská, Ph.D.

Thesis Opponent: Prof. Giedré Lukšaitė-Mrázková

Date of thesis defense: September 7, 2022

Academic title granted: BcA.

Prague, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Japonská cembalová škola CLAVIS od Naoyi Otsuky

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je představit japonskou cembalovou školu *Clavis* od Naoyi Otsuky v porovnání s jinými didaktickými materiály. Zároveň uvádím kontext jejího vzniku související se vztahem Japonců ke klasické hudbě i systémem japonského hudebního vzdělávání. Práce se bude skládat ze šesti částí. Jsou jimi úvod, životopis autora, představení školy, srovnání s jinými materiály, systém japonského hudebního vzdělávání a závěr.

Klíčová slova:

Clavis -Early Keyboard Method-, Naoya Otsuka, cembalo, klavichord, varhany, generálbas, japonské hudební vzdělávání, Anne Dubar, Richard Siegel, Catherine Zimmer, Yves Grollemund, Frank Mento, Enrico Baiano

ABSTRACT

The aim of my bachelor's thesis is to present the Japanese harpsichord school *Clavis* by Naoya Otsuka, comparison with other didactic materials, the relationship between Japan and classical music, Japanese music education. The thesis consists of six parts. Namely introduction, author's biography, school, comparison, Japanese education and conclusion.

Keywords:

Clavis -Early Keyboard Method-, Naoya Otsuka, harpsichord, clavichord, organ, general bass, Japanese music education, Anne Dubar, Richard Siegel, Catherine Zimmer, Yves Grollemund, Frank Mento, Enrico Baiano

Poděkování

Děkuji především paní MgA. Petře Blažkové Žďárské, Ph.D., za cenné rady a ochotu při zpracování této bakalářské práce.

Dále patří poděkování následujícím osobám:

BcA. Yuya Sakuma

Mgr. et Ing. Pavlína Stachová

OBSAH

Úvod	9
1. Životopis autora	11
2. Obsah školy a její zaměření	14
3. Srovnání školy <i>Clavis</i> s jinými didaktickými materiály	33
4. Cembalové vzdělávání v Japonsku	35
4.1 Historie japonského hudebního vzdělávání	35
4.2 Současný stav výuky cembala v Japonsku	38
Závěr	42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	44
SEZNAM OBRÁZKŮ	46
SEZNAM PŘÍLOH	47

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je představení japonské cembalové školy *Clavis – Early Keyboard Method* – od Naoya Otsuky. Tato učebnice je v japonském prostředí zcela unikátní, proto uvádím kontext jejího vzniku i aktuální situaci výuky hry na cembalo v Japonsku. Zpracování tohoto tématu jsem si pro svou bakalářskou práci vybrala proto, že mne škola *Clavis* velmi zaujala. Díky vlastní zkušenosti mohu také porovnat japonské a české hudební vzdělávání a ukázat společné znaky i odlišnosti.

Učebnic o historických klávesových nástrojích je v japonštině velmi málo, většinou se jedná o překlady zahraničních publikací. Škola *Clavis* je jedinou učebnicí hry na cembalo napsanou v japonštině od japonského autora. Dále je unikátní také tím, že se týká nejen cembala, ale také klavichordu a varhan. Z předmluvy je vidět, že je sestavena tak, aby s ní snadno pracovali i ti, kteří s historickými klávesovými nástroji nemají žádné předcházející zkušenosti.

Líbí se mi, jak je tento materiál vytvořen, jeho cílem je, abychom si hudbu pro cembalo a další historické klávesové nástroje užili. Osobně si myslím, že je to velmi smysluplné například kvůli výběru skladeb (jsou zde shromážděny skladby od autorů z různých zemí). Na druhou stranu mám dojem, že pro ty, kteří nemají předcházející zkušenosti s vážnou hudbou nebo klávesovými nástroji, je uvedeno málo obecných informací o technice, sezení u nástroje, či provedení skladeb, jak je to běžné u jiných zahraničních škol.

Moje bakalářská práce je rozdělena na několik částí. Jsou jimi: úvod, životopis autora, obsah školy *Clavis* a její zaměření, srovnání školy *Clavis* s jinými didaktickými materiály, japonské hudební vzdělávání a závěr. Dále jsou uvedeny seznamy použité literatury, obrázků a přílohy.

Pro zpracování této práce jsem využila informace získané z veřejně dostupných zdrojů. Těmi jsou jak české, tak i zahraniční publikace, zejména pak japonské.

1. Životopis autora

Naoya Otsuka absolvoval v roce 1994 hudební vědu na Univerzitě múzických umění v Tokiu. Poté zde úspěšně dokončil také magisterské a doktorské studium oboru cembalo. Následně se přestěhoval do Nizozemska a vystudoval obory cembalo a varhany na konzervatoři J. P. Sweelincka v Amsterdamu.

Naoya Otsuka studoval hru na cembalo u profesorů Masaakiho Suzukiho ¹, Yoshia Watanabeho ², Michia Kobayashiho ³, Boba van Asperena ⁴, hru na varhany pak u Naoko Imai ⁵, Makiko Hayashimy ⁶, Jaqua van Oortmerssena ⁷, Tsugua Hirona ⁸, hru

Obrázek 1 – Naoya Otsuka

Zdroj: PTNA. Otsuka, Naoya. [online]. [cit. 2022-6-17].

Dostupné z:

<http://www.piano.or.jp/enc/Pianists/detail/0266/>

¹ Masaaki Suzuki (*1954) je japonský dirigent a hráč na cembalo a varhany, zakladatel a umělecký vedoucí souboru Bach Collegium Japan.

² Yoshio Watanabe (*1950) je japonský hráč na cembalo, fortepiano, klavichord a dirigent.

³ Michio Kobayashi (*1933) je japonský hráč na klavír, cembalo, fortepiano a dirigent.

⁴ Bob van Asperen (*1947) je nizozemský cembalista a hráč na historické klávesové nástroje a také dirigent.

⁵ Naoko Imai je profesorka na fakultě svobodných umění na Univerzitě Tohoku Gakuin, univerzitní varhanice a ředitelka Institutu náboženské hudby.

⁶ Makiko Hayashima je exkluzivní varhanicí v Shinjuku Bunka Center v Tokiu a lektorkou na hudební fakultě Ferris University.

⁷ Jacques van Oortmerssen (*1950 –†2015) byl holandský klavírista, varhaník, dirigent a skladatel.

⁸ Tsuguo Hirono je japonský varhaník. V současné době je čestným profesorem na hudební

na klavichord u Menna van Delfta⁹. Dále studoval hru na klavír pod vedením profesorů Minora Harady, Yasuko Takahashi a Toshiko Okano.¹⁰

Kromě toho, že se stal varhaníkem v kostele Oudekerk¹¹ na předměstí Amsterdamu, vystupoval v různých městech Evropy. V roce 1999 se přestěhoval zpět do Tokia a působil zde nejen jako hráč bassa continua v souborech jako *Ensemble Cordier* a *Bach Collegium Japan*, ale i jako sólista na cembalo, varhany a klavichord.

Velice oceňované bylo jeho vystoupení v rámci recitálového cyklu „*Cesta klavíru*“, na kterém hrál na řadu historických klávesových nástrojů. Chválu získal také za dva na sebe navazující koncerty komorní hudby: „*Oedo Baroque*“ konaný v Tokiu a „*Fujikawaguchiko Baroque Series*“ blízko hory Fudži.

Vydal sólové cembalové CD „*Naoya Otsuka: Toccare [touch]*“ (ALM RECORDS), a také sérii CD s houslistou Takeshim Kiri Yamou „*J.S. Bach: Works for violin and harpsichord*“, která obsahuje celkem 5 CD (ALM RECORDS) a mnoho dalších.

fakultě Tokijské univerzity múzických umění, členem Japan Organ Society, členem Japan Association of Organists, ředitelem Institute of Christian Music a varhaníkem Green Star Church ústředí japonské křesťanské církve.

⁹ Menno van Delft (*1963) je holandský cembalista, hráč na klavichord, varhaník a hudební pedagog.

¹⁰ OTSUKA, Naoya. *Clavis* 3. vyd., Tokyo: Gendai Guitar CO., LTD. 2014. 112 s. ISBN 978-4-87471-557-4 C3073, s. 3

¹¹ Sint-Urbanuskerk je římskokatolický kostel z roku 1867 v Ouderkerk aan de Amstel v nizozemské provincii Severní Holandsko. Kostel a fara jsou od roku 1998 chráněny jako národní kulturní památka.

WIKIPEDIA. Sint-Urbanuskerk. [online]. [cit. 2022-4-17].

Dostupné z: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Urbanuskerk_\(Ouderkerk_aan_de_Amstel\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Urbanuskerk_(Ouderkerk_aan_de_Amstel))

Své úsilí soustředí také na výchovu mladé generace a popularizaci barokní hudby. Působí jako porotce soutěží staré hudby. Po celé zemi také pořádal spolu s výrobcem hudebních nástrojů Akihikem Yamanobem workshopy a dílny klavichordu, cembala a varhan „*Ongaku no kakurega (Hudební úkryt)*“ pro studenty, kteří se s historickými klávesovými nástroji setkali poprvé.

V současné době působí jako profesor na hudební fakultě *Tokijské univerzity múzických umění*¹² a na částečný úvazek přednáší na *Kunitachi College of Music*. Je poradcem pro oblast varhan pro *Miyazaki Prefectural Arts Theatre, Saitama Arts Theatre v Saitamě, Old Sōgakudō Concert Hall* v Tokiu.

Je členem Japonské cembalové společnosti. Dále také hudebním režisérem *Ensemble Cordier*. Vystupuje jako moderátor pro NHK¹³ FM rádio „*Early Music Fun*“.

¹² Tokijská univerzita múzických umění (japonsky 東京藝術大学; *Tōkyō Geijutsu daigaku*) je nejprestižnější uměleckou univerzitou v Japonsku.

¹³ NHK (japonsky: 日本放送協会; *Nippon Hōsō Kyōkai*) je japonská veřejnoprávní vysílací společnost se sídlem v Tokiu.

2. Obsah školy a její zaměření

Učebnice *Clavis* představuje sbírku materiálů pro všechny, kdo se zajímají o starou hudbu (od dětí až po dospělé). Jak bude podrobně popsáno později, skladby nejsou určeny pro úplné začátečníky, ale pro ty, kteří již mají zkušenost s hrou na klávesové nástroje, ale chtěli by se více zabývat starou hudbou. Ve sbírce jsou díla skladatelů z různých zemí a různé hudební formy jsou zastoupeny rovnoměrně, obtížnost skladeb není vysoká, proto je dobrým úvodem i pro studenty vysokých škol a profesionální hráče na klavír, kteří se se starou hudbou teprve začínají seznamovat.

Předmluva sbírky začíná slovy: „*V moderní němčině Klavier odkazuje na klavír, ale toto slovo původně pochází ze slova Clavis (klíč).*“¹⁴ Autor tím naznačuje, že bychom se měli věnovat hře na různé typy klávesových nástrojů, stejně jako to dělali staří mistři. Až do 19. století slovo klavír (Klavier) neoznačovalo jediný nástroj, ale obecně jakýkoli klávesový nástroj, někdy jen klaviaturu. Tehdejší hráči na klavír, včetně Johanna Sebastiana Bacha¹⁵, ovládali většinou všechny jim dostupné klávesové nástroje (varhany, klavichord, cembalo, později také kladívkový klavír).

Poněvadž u každého klávesového nástroje vzniká tón jiným způsobem (u varhan

¹⁴ OTSUKA, Naoya. *Early Keyboard Method Clavis*. 3. vyd., Tokyo: Gendai Guitar CO., LTD., 2014. 112 s. ISBN 978-4-87471-557-4, s. 2

¹⁵ Johann Sebastian Bach (*1685 –†1750) byl německý skladatel a hudebník. Jeden z nejvýznamnějších skladatelů barokní hudby, byl známý hráč na klávesové nástroje a mistr improvizace. V japonské hudební výchově je nazýván jako „*Otec hudby*“.

otevřením píšťaly, u cembala trsnutím plektra a u klavichordu drnknutím tangenty o strunu), je logické, že se bude lišit i způsob úhozu.

Pro staré mistry bylo výhodné ovládat všechny druhy klávesových nástrojů také vzhledem k jejich rozdílným dynamickým možnostem. Nejširší paletu dynamických možností nabízel klavichord, který se používal jako cvičný nástroj. Vytvořenou hudební představu bylo poté automaticky možné přenést i k dalším nástrojům a iluzi dynamiky vytvářet pomocí technických prostředků jim příslušejících (zejména prodlužováním a zkracováním délky tónů). Je zajímavé sledovat rozdíly mezi technikou hry na tyto příbuzné klávesové nástroje a čerpat inspiraci, kterou nám seznámení s dalšími nástroji může přinést.

Tato kniha je sbírkou evropské hudby pro klávesové nástroje ze 17. a 18. století a vychází z představy Otsuky, jaké skladby by asi škola J. S. Bacha poskytla dětem jako učební materiály. Základem jsou skladby, které autor používá na přednáškách a workshopech po celém Japonsku pro lidi, kteří začínají hrát na historické klávesové nástroje.

Skladby č. 1 až 19. jsou určeny pro cembalo a klavichord, skladby č. 20 až 41 pak pro varhany. Bez ohledu na druh nástroje všechny skladby slouží jako úvodní učební materiály. Ovšem ve srovnání s učebnicemi, které budou analyzovány a porovnávány později, není na začátku této učebnice cembala ani zmínka o obecných věcech jako je např. sezení u nástroje, postavení rukou nebo čtení not, rytmu ani o historickém prstokladu.

První skladba ve sbírce je *Menuet* od Johanna Kriegera (1652-1735)¹⁶. Jedná se o jednoduchou skladbu v a moll, která neobsahuje žádné složité rytmy. Tím pádem interpretovi umožňuje zaposlouchat se do zvuku starých nástrojů.

Obrázek 2 – Menuet od Johanna Kriegera T. 1 - 8

メヌエット
Menuet

J. クリーガー
Krieger, Johann
(1652-1735)

Zdroj: Notový zápis ke skladbě *Menuet* od Johanna Kriegera ze školy *Clavis* (s. 6)

Následuje *Menuet* od Jean-Philippe Rameaua (1683-1764)¹⁷, který obsahuje jeho vlastní prstoklad.

¹⁶ Johann Krieger (*1651 –†1735) byl německý varhaník, cembalista a hudební skladatel.

¹⁷ Jean-Philippe Rameaua byl jeden z nejdůležitějších francouzských skladatelů a teoretiků hudby barokní éry.

Obrázek 3 – Menuet od Jean-Philippe Rameaua T. 1 - 10

メヌエット

Menuet

J.P. ラモー
Rameau, Jean-Philippe
(1683-1764)

The image shows a musical score for a Minuet by Jean-Philippe Rameau. It consists of two systems of music, each with a treble and bass clef staff. The first system contains measures 1 through 5. The second system contains measures 6 through 10. The music is in 3/4 time and G major. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. The piece concludes with a double bar line and the word 'fin'.

Zdroj: Notový zápis ke skladbě *Menuet* od Jean-Philippe Rameaua ze školy *Clavis* (s. 7)

Na stejné stránce je uveden úryvek jedné skladby z *Klavírní knížky pro Wilhelma Friedemanna Bacha*¹⁸, kterou zkomponoval J. S. Bach a opatřil jej také svým prstokladem.

¹⁸ Wilhelm Friedemann Bach (*1710 –†1784) byl německý hudební skladatel a hudebník. Také byl druhým dítětem a nejstarším synem skladatele Johanna Sebastiana Bacha.

Obrázek 4 – Prstoklad od J. S. Bacha z *Klavírní knížky pro Wilhelma Friedemanna Bacha*

バッハの残した指使いの例

『フリーデマン・バッハのためのクラヴィーア小曲集』

* オリジナルには1)に w、2)に w、3)に w、4)に omがついています。

The image shows a musical score for a keyboard exercise by J.S. Bach. It consists of two systems of music, each with a treble and bass clef. The score includes various fingerings (1-5) and articulation marks (w, om) above the notes. The title is 'バッハの残した指使いの例' (Example of fingerings left by Bach) and the source is '『フリーデマン・バッハのためのクラヴィーア小曲集』' (A collection of small pieces for the clavier by Wilhelm Friedemann Bach). A note at the bottom states: '* オリジナルには1)に w、2)に w、3)に w、4)に omがついています。' (In the original, w is written above 1), 2), and 3), and om is written above 4).

Zdroj: Prstokladový příklad od J. S. Bacha ze školy *Clavis* (s. 7)

Třetí skladbou je *Gavotte* od Georga Friedricha Händela (1685-1759)¹⁹. U této skladby je několik metodických poznámek. Otsuka navrhuje, aby žáci nejprve cvičili pouze levou rukou. Často dobře funguje, když je první doba zahraná o něco silněji, aby tanečník vzhledem k předtaktí dobře vnímal pulz a střídání lehkých a těžkých dob. Dále navrhuje, abychom dobře sledovali part levé ruky, přičemž se máme soustředit hlavně na to, zda je basová linie tvořena stupňovitým pohybem, nebo skoky a také zda jsou čtyři čtvrté noty v taktu ve skupinách po dvou, nebo ve skupinách po třech a jedné.

¹⁹ Georg Friedrich Händel (*1685 –†1759) byl německý hudební skladatel barokní éry. Od roku 1712 žil v Londýně a získal dokonce britské občanství.

Obrázek 5 – Gavotte od Georga Friedricha Händela T. 1 - 8

ガヴオット
Gavotte

G.F. ヘンデル
Händel, Georg Friedrich
(1685-1759)

The musical score is presented in two systems. The first system, marked '3.', covers measures 1 through 3. The second system covers measures 4 through 8. The music is written for a single melodic line on a treble clef staff, with a bass clef staff below it. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as slurs, ornaments (marked with '(V)'), and fingerings (1, 3, 5). A dashed line between the two systems indicates that the piece continues beyond the shown measures.

Zdroj: Notový zápis ke skladbě Gavotte od Georga Friedricha Händela ze školy Clavis (s. 8)

Poněvadž role basové linie je v hudbě 17. a 18. století velmi významná, Otsuka se zaměřuje hlavně na ni. V notách naznačuje ještě možné frázovací obloučky mezi osminovými notami, těžké doby (tenuto) a dynamiku (crescendo, decrescendo). Bylo by jistě zajímavé, kdyby popsal, jakým způsobem s těmito informacemi pracovat.

Obrázek 6 – Gavotte od Geoga Friedricha Händela (Originál) T. 1 - 14

Gavotte G-Dur
HWV 491

Zdroj: Notový zápis ke skladbě Gavotte od Geoga Friedricha Händela z Hallische Händel-Ausgabe

Jako čtvrtá skladba je vybrána *Les Folies d'Espagne* z *Les Amusemens du Parnasse* od Michela Corretta (1707-1795)²⁰. Otsuka předpokládá znalost základních ozdob (mordent, trylek) a nijak se k ornamentice nevyjadřuje.

²⁰ Michel Corrette (*1707–†1795) byl francouzský skladatel, varhaník a autor knih o hudební metodě.

Obrázek 7 – Les Folies d'Espagne z Les Amusemens du Parnasse od Michela Corretta T. 1 - 16

スペインのフォリア
Les Folies d'Espagne
『パルナソスの楽しみ』(1749年)より

M. コレット
Corrette, Michel
(1707-1795)

Zdroj: Notový zápis ke skladbě *Les Folies d'Espagne* z *Les Amusemens du Parnasse* od Michela Corretta ze školy *Clavis* (s. 9)

Ozdobám se věnuje až na str. 25, kde zařazuje Invenci č. 1, BWV 772 od Johanna Sebastiana Bacha (1685-1750).

Obrázek 8 – Ozdoby

= 1つ上から (トリル)
 = その音から (モルデント)

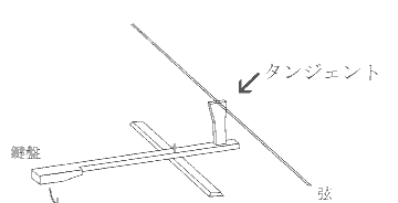
Zdroj: Způsob hry trylku a mordentu ze školy *Clavis* (s. 25)

Na str. 16 následuje obrázek mechaniky klavichordu, popis jeho systému tvoření tónu a jednoduché cvičení. Otsuka popisuje techniku tvoření tónu.

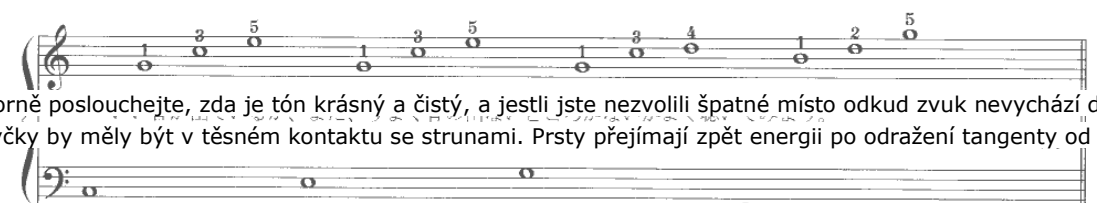
Obrázek 9 – Pojd'me hrát na klavichord!

クラヴィコードを弾いてみよう！

Když stisknete klávesu, kovová tangenta zvaná "jazýček" stlačí strunu a rozvibruje ji.

Pozorně poslouchejte, zda je tón krásný a čistý, a jestli jste nezvolili špatné místo odkud zvuk nevychází dobře. Jazýčky by měly být v těsném kontaktu se strunami. Prsty přejímají zpět energii po odražení tangenty od struny.

- 1) Zahrajte příklad a soustředte se na to, aby všechny tóny zazněly co nejlépe.
- 2) Udělejte totéž v pp.

Zdroj: Struktura a systém tvoření tónu na klavichord ze školy *Clavis* (s. 16)

Na str. 21 se dočteme, jak skládat krátká preludia a hned na další stránce je stručně popsána mechanika cembala, včetně několika rad, jak na něj hrát. Následují jednoduchá cvičení.

Obrázek 12 – Pojd'me hrát na cembalo! 3/3

Zahrajte pravou rukou, udělejte diminuendo よう。 Δ Vždy mějte všechny prsty u klaviatury. 恒いておさまじよう。
 směrem ke konci obloučků. (No. 11)

(No. 12)

Vyzkoušejte různou artikulaci vznikající jiným seskupením tónů.

3. 右 2 3 4 2 2 3 4 2
左 4 3 2 4 4 3 2 4
 ①
 ②
 ③
 etc.

4. Arpeggio

Zdroj: Technika hry na cembalo ze školy *Clavis* (s. 22)

Obrázek 13 – Pojd'me si vytvořit vlastní preludium!

プレリユード (前奏曲) を作ってみよう!
 Vytvořte si jednoduché preludium.

například... Při sestupu přidejte ozdobné tóny. かごりつり目もハレじやがっ

Nejprve si zahrajte tón „A”. Zahrajte akord v a moll. Do prvního tónu „A”... pomalu.
 Neustále ho držte. 弾いてみる…… ゆっくり

I tohle je pěkná předehra. S trochu větší vynalézavostí...

Akord v a moll. かごりつり目 Pěkné zdobení ていぶよぶ při sestupu v a moll. Akord 6 4 Trylek

Stupnice je také bezva.... かつこいいい……

Neustále to podržte.můžeme to udělat také tak.

Je mnoho dalších možností. いろいろやってみましょう。
 Podívejte se také na zapsaná preludia jiných autorů. 参考にしてみましょう。

Zdroj: Jak vytvořit preludium ze školy *Clavis* (s. 21)

Preludium od Jeana-Henriho d'Angleberta (1635-1691)²¹ číslo 17 (str. 35) je poslední skladbou cembalové sekce. Je zde napsáno, že je důležité zachytit harmonickou kostru skladby.

Obrázek 14 – Akordy preludia od Jeana-Henriho d'Angleberta

Tohle je dobrý příklad, jak při cvičení upravit preludium, které je notováno 右へ bez taktových čar jako č. 17 (obrázek 15), na přibližnou hodnotu s taktovými čarami.ります。

The image displays two systems of musical notation for a prelude. The first system, labeled '17a.', consists of two staves (treble and bass clef) with various chords and melodic lines. The second system, labeled '8', also consists of two staves with similar notation. The text above the first system explains that this is a good example of how to adapt the prelude for practice by adding approximate bar lines to the original notation, which lacks them.

Zdroj: Notový zápis ke skladbě *Preludium* od Jeana-Henriho d'Angleberta ze školy *Clavis* (s.34)

²¹ Jean-Henri d'Anglebert (*1629 –†1691) byl francouzský skladatel, cembalista a varhaník. Byl jedním z předních klávesových skladatelů své doby.

Obrázek 15 – Preludium od Jeana-Henriho d'Angleberta

プレリユード
Prélude

J.-H. ダンゲルバール
d'Anglebert, Jean-Henri
(1635-1691)

17.

*

**

*

**

* =

** =

Zdroj: Notový zápis *Preludia* od Jeana-Henriho d'Angleberta ze školy *Clavis*
(s. 35)

O studiu preludií se v mnoha cembalových školách nedočteme, poznámky k jejich cvičení najdeme také v cembalové škole *Harpsichord Method* Franka Menta. Ten vysvětluje, že jde o druh skladby napsané francouzskými skladateli, který cembalistovi poskytuje svobodu projevu a je odvozen z loutnové hudby sestávající z arpeggií. Frázování je podle interpreta. Mento také zmiňuje, jak hrát, abychom sluchově zachytili akordy.²² O interpretaci arpeggií podrobněji píše v osmém dílu své školy.²³

Oba autoři se shodnou na důležitosti slyšení harmonie. Otsuka přepisuje partituru, aby ji hráči na klavír lépe rozuměli – viz obrázek č. 14. Je to pohodlný způsob, jak identifikovat a poslouchat akordy a také rozpoznat fráze.

Otsuka také používá metodu, která umožňuje studentovi zažít míru volnosti skladby tím, že ukazuje, jak si jednoduše vytvořit vlastní preludium - viz obrázek č. 13.

Zdá se, že Otsukovým hlavním záměrem je seznámit studenty se základními styly skladeb a vede je k pochopení charakterů. Bohužel se snaží skloubit v učebnici základní informace pro všechny tři nástroje (cembalo, klavichord a varhany), a tak trochu sklouzává k povrchnosti.

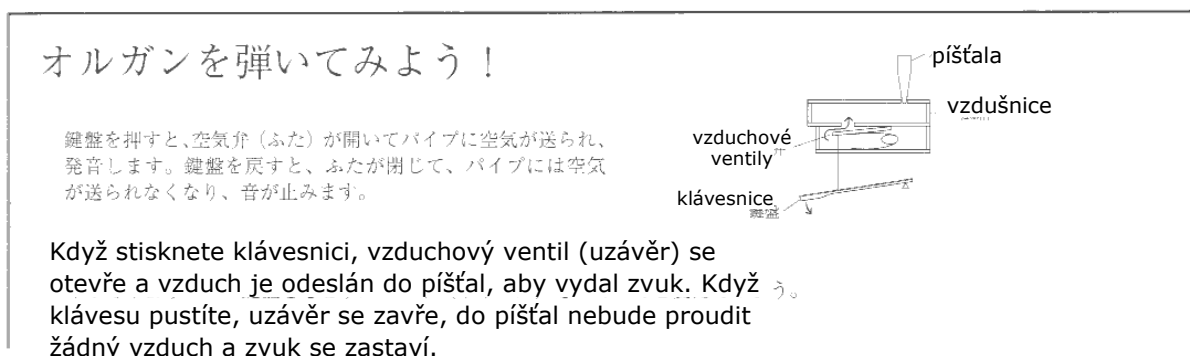
Jeho dalším cílem je inspirovat hráče na klávesové nástroje k objevování staré hudby, ale v jeho škole se dozvídáme pouze minimum informací o historickém prstokladu, taneční pulsaci, ozdobách i improvizaci preludií. Pro hlubší pochopení interpretačních zvyklostí staré hudby si interpret s Otsukovou učebnicí nevystačí a je nucen vyhledat erudovaného učitele.

²² MENTO, Frank. Harpsichord method. Volume 3, Third year. 2016, 56 s.

²³ MENTO, Frank. Harpsichord method. Volume 8, Eighth year. 2016, 228 s.

Jak již bylo zmíněno v předmluvě, tato kniha je zaměřena na poznání obecných historických klávesových nástrojů - klavichordu a cembala - a v návaznosti na ně i na varhany. Představuje nejen skladby 17. a 18. století, ale její součástí je i popis struktury varhan, způsob hry na varhany, pedálová cvičení a šest skladeb s pedály.

Obrázek 16 – Pojd'me hrát na varhany!

Zdroj: Struktura a funkce varhan ze školy *Clavis* (s. 41)

Obrázek 17 – Zkusme hrát na varhany.

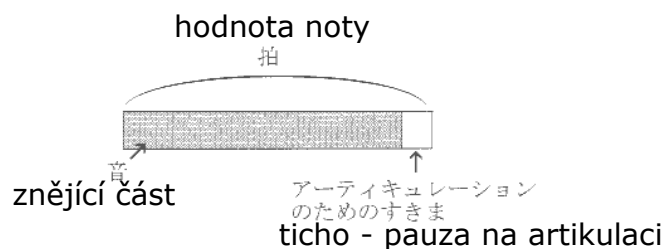
Zkuste → Změňte rychlost pouštění klávesy. (Pomalé nebo rychlé zavírání píšťaly atd.)
(ゆっくりふたを閉める、すばやくふたを閉める など)

Různé puštění

- Pojdte hrát legato jako při hře na klavír. Udělejte to co nejhladší, aby nebyly žádné mezery.
- Hrajte co nejvíce legato jedním prstem. Na rozdíl od 1. cvičení, zde mírně odsadte.
- Věnujte pozornost tomuto odsazení a snažte se jedním prstem zahrát stupnici co nejvíce legato.
- Napodobte odsazení z druhého a třetího cvičení, když hrajete pěti prsty. (Pozor na příliš velkou mezeru mezi tóny!)

Zdroj: cvičení varhanní artikulace ze školy *Clavis* (s. 41)

Obrázek 18 – Artikulace

Zdroj: Ilustrace artikulace ze školy *Clavis* (s. 41)

Po sekci týkající se učebních materiálů pro cembalo a varhany tato kniha obsahuje více než 20 stran učebních materiálů pro studium generálbasu (podle Händelovy metody). Tato kapitola je rozdělena do třinácti částí a všechny zahrnují cvičení. Poté následuje celkové shrnutí a konkrétní příklady ze skladeb, které je možné využít pro komorní hru.

Obrázek 19 – Air ze *Suity* pro orchestr v D dur, BWV 1068 od Johanna Sebastiana Bacha T. 1-6

エア
Air
BWV 1068/2
『管弦楽組曲第3番』より

J.S. バッハ
Bach, Johann Sebastian
(1685-1750)

The image shows the first system of the musical score for 'Air' by J.S. Bach. It consists of two staves: Violin I (Vn.1) and Cello/Double Bass (51.). The key signature is D major (two sharps) and the time signature is common time (C). The Violin part begins with a long note, followed by a series of eighth and sixteenth notes. The Cello/Double Bass part provides a rhythmic accompaniment with eighth notes and some chords. The first system ends with a double bar line and repeat signs.

Zdroj: Cvičení generálbasu, vyplnění akordů ze školy *Clavis* (s. 102)

Ve druhé polovině části o generálbasu je také cvičení na číslování generálbasu, což je vyvrcholením této sekce.

Obrázek 20 – *Lascia ch'io pianga* od Georga Friedricha Händela T. 1 - 8

私を泣かせて下さい
Lascia ch'io pianga
オペラ『リナルド』より

G.F. ヘンデル
Händel, Georg Friedrich
(1685-1759)

Largo

53.

La·scia ch'io pian·ga mia cru · da sor · te, e che so · spi · ri la li · ber · tà,

右手や歌のパートを参考にしながら数字をふってみよう。

Očísľujte podle zapsané harmonie v pravé ruce a sólového hlasu písně.

Zdroj: Cvičení generálbasu, číslování akordů ze školy *Clavis* (s. 105)

Otsuka se snaží inspirovat žáky, aby se připojili ke hře generálbasu v komorním ansámblu. Tím se mohou snadno seznámit s různými styly hry a také pozicí historických klávesových nástrojů v komorním uskupení.

Autor říká: „Většinu skladeb ze sbírky lze hrát na jakýkoliv klávesový nástroj, dokonce i skladby pro varhany s pedály lze hrát jako duo pro čtyři ruce a mohou být zajímavou literaturou pro komorní hru. Užijte si hraní na příbuzné klávesové nástroje. Můžete také zkusit hrát stejnou skladbu na různé klávesové nástroje a vychutnat si rozdílné výrazy jednotlivých nástrojů.“ Také říká: „Základem studia Clavieru je pozorně poslouchat díla a nástroje a vést s nimi dobrý dialog.“²⁴

Na začátku rukopisu k *Invencím* od J. S. Bacha je napsáno, že cílem je naučit se „hrát kantabilně“. Zdá se, že to neznamená jen legatovou hru, ale napodobování dobrého zpěváka, který umí „dobře přednášet písně“ s krásnou artikulací a

²⁴ OTSUKA, Naoya. *Early Keyboard Method Clavis*. 3. vyd., Tokyo: Gendai Guitar CO., LTD., 2014. 112 s. ISBN 978-4-87471-557-4, s. 2.

frázováním na klaviaturu. Svobodná představivost, která si může vypůjčit nápady z písní, tanců, od jiných hudebních nástrojů atd., a uši a prsty, které dokážou citlivě rozpoznat, kdy a jak zvuk začíná a končí, jsou jádrem techniky tehdejších vynikajících hráčů klávesových nástrojů.

Předmluvu uzavírá autor následující větou. *„Přál bych si, abyste měli velkou svobodu, kterou můžete získat pouze tím, že budete znát dobové zvyklosti. Také byl bych velmi rád, kdyby mnoho lidí mohlo zažít ten pocit, že klávesové nástroje jsou „klíčem“, který otevírá dveře do bohatého světa hudby.“*

3. Srovnání školy *Clavis* s jinými didaktickými materiály

Po celém světě existují různé školy hry na cembalo, které využívají rozdílné didaktické přístupy. Řada z nich je určena pro úplné začátečníky a věnuje se rozvoji hudebnosti na podkladě lidových písní (A. Dubar)²⁵, či historických pramenů (C. Zimmer-Grollemund, R. Siegel)²⁶. Liší se v přístupu ke studiu bassa continua, většina škol se tomuto tématu zcela vyhýbá, naopak některé jej zařazují hned od prvních lekcí (C. Zimmer)²⁷, jiné doporučují na základě historických pramenů nejprve dokonale zvládnout postavení rukou na klaviatuře (F. Mento)²⁸. Dále existují sborníky, mezi něž se řadí i škola *Clavis* N. Otsuky, které se orientují spíše na starší začátečníky s předchozí zkušeností od jiných klávesových nástrojů a předkládají rozličný historický repertoár. V tomto smyslu by se Otsukova škola dala porovnat s velmi rozšířenou školou *The Amsterdam Harpsichord Tutor* či komplexní dvanáctidílnou metodou Franka Menta (které lze použít jak pro začátečníky, tak pro klavíristy a varhaníky).

Otsukova *Clavis* je v současné době jedinou japonskou cembalovou školou od japonského autora. Do japonštiny je ale přeložena ještě jedna zahraniční cembalová učebnice *Method for Harpsichord* od E. Baiana.²⁹ Tato škola je určena

²⁵ DUBAR, Anne. *Méthode de Clavecin: Premiere Année. Vol. 1, Semaines 1 á 16*. Paris: Notissimo, 1998, 36 s. ISMN M-2316-0928-8.

²⁶ SIEGEL, Richard. *Apprendre à toucher le clavecin: un choix d'exercices et de pièces pour débutants en deux volumes. Volume 1*. Paris: Heugel, 2007, 59 s. ISMN M-047-33874-7.

²⁷ ZIMMER, Catherine.; GROLLEMUND, Yves. *Des Lys Naissants: Initiations au clavier et a la basse continue*. Van de Velde, 2002, 96 s. ISMN M-56005-228-1

²⁸ MENTO, Frank. *Harpsichord method. Volume 1, First year*. 2016, 79 s.

²⁹ BAIANO, Enrico. *Method for Harpsichord. A practical guide for Pianists, Organists and Harpsichordists*. Borogna: Ut Orpheus, 2013, 227 s. ISBN 9790215320710

těm, kteří již mají nějaké zkušenosti s klávesovými nástroji (jelikož podtitul je „*Praktická příručka pro klavíristy, varhaníky a cembalisty*“). Baiano v ní názorně ukazuje, jak procvičovat různé technické prvky na cvičeních a „etudách“.

Clavis je také určen pro ty, kteří mají zkušenosti s klávesovými nástroji (zejména pro klavíristy), ale mají malé znalosti nebo zkušenosti s barokní hudbou. Na rozdíl od Baianovy školy, *Clavis* obsahuje hodně barokních skladeb, ale tolik se nezabývá technikou hry. Otsuka napsal *Clavis* tímto způsobem především kvůli dnešní situaci související s možnostmi studia cembala v Japonsku. Současné japonské hudební vzdělávání se pokusím podrobněji popsat a zanalyzovat v následující kapitole.

4. Cembalové vzdělávání v Japonsku

4.1 Historie japonského hudebního vzdělávání

Japonské hudební vzdělávání má relativně krátkou historii. Předmět „hudba (hudební výchova)“ byl zaveden do školního vzdělávacího plánu v Japonsku až v roce 1872.³⁰

Bylo to období po první opiové válce (1840), kdy evropské země kolonizovaly Asii. Ve stejné době mělo Japonsko novou vládu Meidži³¹, která byla ustavena po dlouhotrvajícím období Edo, a byla extrémně nestabilní. Kvůli strachu, že bude kolonizována i naše země, vláda rozhodla modernizovat Japonsko v západním stylu a posílit ekonomiku i armádu.

Hudební výchova nemohla být povinným předmětem z důvodu nedostatku učitelů a učebních materiálů. Tyto problémy postupně mizely, ale prosadila se myšlenka hudebního vzdělávání jako prostředku k péči o mysl a tělo žáků. To ale k pochopení podstaty a radosti z hudby nestačilo. Základ dnešního japonského hudebního vzdělávání byl položen až po druhé světové válce, kdy sem byla ve větší míře importována i klasická hudba jako tradiční evropské umění. Nový zákon o školním vyučování byl přijat v roce 1947. Je důležité si uvědomit, že oficiální západní hudební vzdělávání má tedy v Japonsku jen 75ti letou historii.

³⁰ SOUDAIKYOUIKUKENKYU. [online]. [cit. 2022-5-13]. Dostupné z: https://soka.repo.nii.ac.jp/index.php?action=pages_view_main&active_action=repository_action_common_download&item_id=37636&item_no=1&attribute_id=15&file_no=1&page_id=13&block_id=68

³¹ Období Meidži (japonsky 明治時代, Meidži džidai, 1868 - 1912) je období japonských dějin, během kterého Japonsko za vlády císaře Meidžiho zažilo prudkou modernizaci za podpory západních mocností (reformy Meidži). Industrializace Japonska a zánik třídy samurajů jsou nejzásadnějšími atributy tohoto období.

To znamená, že Japonsko nemá za úkol uchovávat tradiční umění, zejména tak, jak je vidět v Evropě, a předávat je do další generace. Pokud tuto roli nehraje, jakou by měly hrát japonské hudební školy? Dalo by se říci, že jde o výchovu umělců působících doma i v zahraničí. Vzdělávací motto mnoha vysokých hudebních škol je „*kultivovat hráče*“. Je logické, že v nabídce nástrojů se nejčastěji objevují klavír, housle, violoncello, flétna a další nástroje, které lze upotřebit v orchestru. V Japonsku se lze na cembalo učit jen velmi vzácně, a i příležitostí ho fyzicky vidět není mnoho. Co se týká cembalové výuky, neexistuje žádný dokument, který by mapoval současnou situaci.

Japonci mají ve svém životě jen málo příležitostí přijít do kontaktu s vážnou hudbou, zejména před barokní. Jak již bylo zmíněno dříve, vážná hudba byla ve 20. století importována ze zahraničí. Tím pádem Japonci moc nevědí o historických souvislostech. Jinak řečeno, nejpoužívanějším klávesovým nástrojem je klavír a cembalo, klavichord, varhany jsou spíše vnímány jako klávesové nástroje minulosti. Někteří Japonci ani jejich názvy a využití v praxi neznají. Jelikož byla klasická hudba importována bez historie pro studenty hudby i posluchače je velmi těžké zachytit její stylové nuance. Klávesové skladby J. S. Bacha jsou stejně jako v Čechách nejčastěji interpretovány na klavír v moderním ladění (440 Hz) a jen málo lidí má povědomí o tom, že Bachovy skladby byly původně určeny cembalu, klavichordu, či varhanám v historickém ladění. I když se lidé v předmětu hudební výchova, či na hudební škole dozví, že předchůdcem klavíru je cembalo a že ladění je jiné, je jen málo příležitostí cembalo a historické ladění slyšet naživo. Pro začátečníky je velmi obtížné najít učitele a dostat šanci začít hru na cembalo studovat. Z tohoto důvodu, Otsukova škola *Clavis* vychází z myšlenky „*dotkněte se starých hudebních nástrojů*“ a představuje

cembalo těm, kteří již mají předchozí zkušenost od jiného klávesového nástroje (většinou od klavíru).

Dalším relevantním důvodem, proč mají Japonci minimum příležitostí pro kontakt s před barokní hudbou je také odlišný kulturně-náboženský základ. Renesanční a barokní hudba má velmi úzký vztah k náboženství (zejména křesťanství), které v Japonsku patří k minoritnímu vyznání. Dle vládních statistik z roku 2021 se ke křesťanství hlásí asi jen 1,5 % obyvatel³. Tím pádem i počet kostelů, kde by měli lidé možnost slyšet varhany, či cembalo, ať už během liturgie, či na koncertech není velký. Celkový počet kostelů v Japonsku je jen 7096.

Nicméně, je jisté, že Křesťanské instituce v Japonsku nemálo přispívají k možnostem studia hry na cembalo a varhany. Jak bude podrobně popsáno v další části, téměř polovina hudebních vysokých škol v Japonsku, které mají cembalové oddělení, jsou křesťanské školy, a většina z nich má i varhanní oddělení. Liturgická hudba je v těchto školách pevnou součástí jejich vzdělávacího systému. Ačkoliv se jedná o odlišný přístup, umožňují studentům prohloubit porozumění v oblasti tzv. staré hudby.

4.2 Současný stav výuky cembala v Japonsku

V Japonsku není mnoho možností, kde se člověk může učit hrát na cembalo. Propracovaný systém základního uměleckého vzdělávání jako v Čechách zde neexistuje. Specializované soukromé hudební kurzy ve většině případů přijímají i dětské studenty. Výuka cembala ale není dostupná všude, příležitosti se nacházejí převážně jen ve velkých městech.

Stejně jako v České republice, v Japonsku existují hudební gymnázia a hudební obor na všeobecných gymnáziích. Ta jsou jak veřejná, tak i soukromá a je jich 1.12 % (63/5611) ze všech středních škol. Žádné z nich nemá ale cembalové oddělení.

Japonské hudební střední školy, které se zaměřují především na specializované vzdělávání na hudební nástroje obdobně jako české konzervatoře, jsou spíše výjimkou. Učební osnovy veřejných škol jsou primárně zaměřeny na to, aby co nejvíce studentů dokázalo obstát u přijímacích zkoušek na vysoké hudební školy. Obsahují hlavně obecné hudební předměty jako je intonace, hudební teorie, či dějiny hudby. Méně se zaměřují na zvládnutí hry na jednotlivé nástroje. Tyto okolnosti přispívají k tomu, že střední školy nemohou nabídnout praktickou výuku na vzácné hudební nástroje, jako je cembalo. Většina studentů studuje hru na nástroj soukromě, často již před nástupem na střední školu.

V současné době v Japonsku existuje 41 vysokých hudebních škol, z toho 5 národních veřejných a 36 soukromých, pouze 11 z nich má ale cembalové oddělení³²

³² Tokijská univerzita múzických umění, Toho Gakuen School of Music Tokyo College of Music, Ueno Gakuen Junior College, Senzoku Gakuen College of Music, Ferris University,

Jediná národní umělecká vysoká škola s cembalovým oddělením je Tokijská univerzita múzických umění. Je to jedna z nejlepších hudebních vysokých škol v Japonsku. Kromě hudby se zde vyučuje také výtvarné umění a tradiční japonská hudba (tento obor je v Japonsku velmi vzácný). Žádná jiná veřejná vysoká škola, dokonce ani ty největší v Nagoji, Kjótu, či Okinawě studium cembala nenabízí.

Cembalové oddělení dále mají soukromé hudební vysoké školy jako Toho Gakuen School of Music a Tokyo College of Music, které jsou rozsáhlé, mají velký počet studentů a mají vysoký stupeň specializace.

Jak jsem již zmínila dříve, je velmi zajímavé, že pět z jedenácti vysokých škol nabízejících obor cembalo je křesťanských.³³ V prostorách těchto škol bývají často zřizovány kaple, a mají-li tam hudební fakultu, velmi často mají také odpovídající nástrojové vybavení (varhany, případně i cembalo). Je tedy pozoruhodné, že cembalové a varhanní oddělení na těchto školách existují spíše z náboženských a nikoliv hudebně-historických důvodů.

Ale existují také zajímavé výjimky, např. soukromá škola Soai University je buddhistická. V názvu školy se píše: *„všichni žijeme pod dohledem Buddhy, děkujte za to a milujte se navzájem.“* Jedna ze škol s cembalovým oddělením je soukromá škola Soai University. Na této buddhistické univerzitě je fakulta, kde se dá studovat západní hudba úzce spjatá s křesťanstvím a je zde jedno z mála cembalových i varhanních oddělení. Jedná se o unikátní příklad, kde vzdělávání

Nagoya College of Music (magisterské studium), Doshisha Women's College of Liberal Art, Soai University, Kobe College, Elisabeth University of Music)

³³ V Japonsku existuje mnoho křesťanských škol, které byly založeny původně misionáři se záměrem šíření křesťanské víry.

překračuje náboženské bariéry. Vzdělávací motto této školy je podporování kulturní osobnosti založené na buddhistické filozofii. Myslím si, že studium klasické hudby je z hlediska formování osobnosti člověka velmi užitečné.³⁴

Na konci bych ráda vysvětlila stupně vysokoškolského vzdělávání v Japonsku. V této zemi jsou tři kategorie vysokoškolského vzdělání: krátkodobá vysoká škola 2 roky (DiS.)³⁵, bakalářské studium 4 roky (BcA.), magisterské studium 2 roky (MgA.).

Jak vidíte ze seznamu japonských hudebních vysokých škol v příloze, v Japonsku je mnoho hudebních vysokých škol, kde je možné si vybrat z různých kurzů. Cembalo nabízí pouze jedna krátkodobá vysoká škola, jinak se jedná o bakalářské, či magisterské programy.

Pouze tři z jedenácti výše zmíněných vysokých hudebních škol nabízí čtyřleté bakalářské a navazující dvouleté magisterské studium (Tokijská univerzita múzických umění, Tokyo College of Music, Elisabeth University of Music). Pět z ostatních škol má pouze krátkodobé, či bakalářské studium a další tři nabízejí sice bakalářský i magisterský program, ale cembalo lze studovat pouze v jednom z nich.

³⁴ WIKIPEDIA. Souaigakuen. [online]. [cit. 2022-5-14]. Dostupné z:

<https://ja.wikipedia.org/wiki/%E5%AD%A6%E6%A0%A1%E6%B3%95%E4%BA%BA%E7%9B%B8%E6%84%9B%E5%AD%A6%E5%9C%92>

Dostupné z: <https://www.soai.ed.jp/school/>

³⁵ Krátkodobá vysoká škola v Japonsku je jednou z možností, kterou si studenti, především absolventi střední školy, mohou vybrat místo vysoké školy a získaný titul (odpovídá DiS. v České republice) se uděluje po dvou letech odborného vzdělávání.

WIKIPEDIA. Associate degree. [online]. [cit. 2022-5-15].

Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Associate_degree

Studenti sice mohou v průběhu svého vzdělávání změnit školu, ale myslím si, že většina vážných zájemců o cembalovou hru pro nedostatečné množství příležitostí systematického a intenzivního studia dříve či později odejde do zahraničí (většinou do Evropy).

Analýza odhaluje, že japonské hudební vysoké školy mají málo cembalových oddělení a cílem těchto institucí patrně není poskytnout specializované vzdělání pro ty, kteří se chtějí stát špičkovými cembalisty. Tradice provozovací praxe staré hudby nemá v Japonsku takovou historii a získat komplexní cembalové vzdělání je obtížné. Cembalová oddělení tak fungují spíše jako podpora pro klavíristy a další zájemce o starou hudbu. Je to velká škoda, že když už mají školy nástroje i pedagogy, systematické vzdělání v samostatném oboru cembalo v mnoha případech nenabízejí. V tomto kontextu je tedy Otsukova učebnice *Clavis* cenným didaktickým materiálem.

Závěr

V závěru své bakalářské práce bych ráda shrnula informace o japonské cembalové škole *Clavis – Early Keyboard Method* – od Naoya Otsuky. Podařilo se mi objasnit účel, proč autor sepsal společnou školu pro cembalo, klavichord i varhany. Zároveň jsem dosáhla všech cílů, které byly stanoveny v úvodu této práce.

Z autorova životopisu vyplynulo potvrzení jednoho důležitého fenoménu pro japonské hudební vzdělávání. Otsuka podobně jako řada dalších vážných zájemců o klasickou hudbu a obzvláště vzácné hudební nástroje, jako cembalo studoval v Evropě.

Jak bylo zmíněno v poslední kapitole, vážná hudba je do Japonska původně importována ze Západu a její historie je velmi krátká. Znalosti i zkušenosti na poli tzv. staré hudby jsou ještě menší. Proto je možnost učit se hrát na cembalo velmi omezená. Dle mého názoru se nedá říci, že by byla nabídka studia oboru cembalo dostatečná. Počet studentů klavíru, kteří mohou mít zájem o poznání historických nástrojů je však velmi velký. Otsukova *Clavis* je vytvořena s důkladným pochopením těchto okolností.

Cílem jeho knihy je, aby co nejvíce klavíristů i studentů klavíru poznalo kouzlo cembala a dalších historických klávesových nástrojů, jako jsou varhany a klavichord. Aby si také dokázali představit rozdílnost hry na tyto nástroje a inspirovat se jimi pro svůj hlavní obor. A v neposlední řadě, aby poznali zajímavý repertoár autorů z různých zemí. Škola *Clavis* tak dobře slouží svému účelu, aby vtáhla studenty do světa barokní hudby.

Srovnáním školy *Clavis* s jinými didaktickými materiály vyplynulo, proč má tato učebnice právě takovou strukturu a výběr repertoáru. Texty o nástrojích a technice hry na ně jsou sice nepříliš obsáhlé, ale velmi zajímavé. Užitečné jsou také kapitoly o tom, jak složit jednoduché preludium non mesuré, jak zahrát skladbu bez taktových čar atd. Pro mnoho klavíristů otevírají zcela nový svět. *Clavis* je dnes v Japonsku nepostradatelným didaktickým materiálem.

Pro vypracování této práce byly použity veřejně dostupné zdroje uvedené v seznamu literatury. Díky zpracování této bakalářské práce jsem mohla zúročit a prohloubit poznatky, které přesahují rozsah vyučované látky, a které budou mít zcela jistě kladný dopad na mou další profesní a uměleckou činnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] OTSUKA, Naoya. *Clavis* 3. vyd., Tokyo: Gendai Guitar CO., LTD. 2014. 112 s. ISBN 978-4-87471-557-4 C3073
- [2] DUBAR, Anne. *Méthode de Clavecin: Première Année. Vol. 1, Semaines 1 á 16*. Paris: Notissimo, 1998, 36 s. ISMN M-2316-0928-8.
- [3] SIEGEL, Richard. Apprendre à toucher le clavecin: un choix d'exercices et de pièces pour débutants en deux volumes. Volume 1. Paris: Heugel, 2007, 59 s. ISMN M-047-33874-7.
- [4] ZIMMER, Catherine.; GROLLEMUND, Yves. *Des Lys Naissants: Initiations au clavier et a la basse continue*. Van de Velde, 2002, 96 s. ISMN M-56005-228-1
- [5] MENTO, Frank. *Harpsichord method. Volume 1, First year*. 2016, 79 s.
- [6] BAIANO, Enrico. *Method for Harpsichord. A practical guide for Pianists, Organists and Harpsichordists*. Borogna: Ut Orpheus, 2013, 227 s. ISBN 9790215320710

Internetové zdroje

- [7] PTNA. Otsuka, Naoya. [online]. [cit. 2022-6-17]. Dostupné z: <http://www.piano.or.jp/enc/Pianists/detail/0266/>
- [8] WIKIPEDIA. Sint-Urbanuskerk. [online]. [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: [http://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Urbanuskerk_\(Ouderkerk_aan_de_Amstel\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Urbanuskerk_(Ouderkerk_aan_de_Amstel))
- [9] SOUDAIKYOUIKUKENKYU. [online]. [cit. 2022-5-13]. Dostupné z: https://soka.repo.nii.ac.jp/index.php?action=pages_view_main&active_action=repository_action_common_download&item_id=37636&item_no=1&attribute_id=15&file_no=1&page_id=13&block_id=68

- [10] WIKIPEDIA. Souaigakuen. [online]. [cit. 2022-5-14]. Dostupné z:
<https://ja.wikipedia.org/wiki/%E5%AD%A6%E6%A0%A1%E6%B3%95%E4%BA%BA%E7%9B%B8%E6%84%9B%E5%AD%A6%E5%9C%92>
- [11] Souaigakuen. [online]. [cit. 2022-5-14].
Dostupné z: <https://www.soai.ed.jp/school/>
- [12] WIKIPEDIA. Associate degree. [online]. [cit. 2022-5-15]. Dostupné z:
https://en.wikipedia.org/wiki/Associate_degree

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Naoya Otsuka.....	11
Obrázek 2 – <i>Menuet</i> od Johanna Kriegera T. 1 - 8	16
Obrázek 3 – <i>Menuet</i> od Jean-Philippe Rameaua T. 1 - 10	17
Obrázek 4 – Prstoklad od J. S. Bacha z <i>Klavírní knížky pro Wilhelma Friedemanna Bacha</i>	18
Obrázek 5 – <i>Gavotte</i> od Georga Friedricha Händela T. 1 - 8	19
Obrázek 6 – <i>Gavotte</i> od Georga Friedricha Händela (Originál) T. 1 - 14	20
Obrázek 7 – <i>Les Folies d'Espagne</i> z <i>Les Amusemens du Parnasse</i> od Michela Corretta T. 1 - 16	21
Obrázek 8 – Ozdoby.....	21
Obrázek 9 – Pojdme hrát na klavichord!	22
Obrázek 10 – Pojdme hrát na cembalo! 1/3	23
Obrázek 11 – Pojdme hrát na cembalo! 2/3	23
Obrázek 12 – Pojdme hrát na cembalo! 3/3	24
Obrázek 13 – Pojdme si vytvořit vlastní preludium!	24
Obrázek 14 – Akordy preludia od Jeana-Henriho d'Angleberta	25
Obrázek 15 – <i>Preludium</i> od Jeana-Henriho d'Angleberta	26
Obrázek 16 – Pojdme hrát na varhany!	28
Obrázek 17 – Zkusme hrát na varhany.	29
Obrázek 18 – Artikulace	29
Obrázek 19 – <i>Air ze Suity</i> pro orchestr v D dur, BWV 1068 od Johanna Sebastiana Bacha T. 1-6.....	30
Obrázek 20 – <i>Lascia ch'io pianga</i> od Georga Friedricha Händela T. 1 - 8	31

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: SEZNAM JAPONSKÝCH HUDEBNÍCH VYSOKÝCH ŠKOL	48
Příloha 2: OBSAH ŠKOLY <i>CLAVIS</i>	49

Příloha 1: SEZNAM JAPONSKÝCH HUDEBNÍCH VYSOKÝCH ŠKOL

	prefektura	název školy	škola, fakulta, obor atd.	titul	cembalo	varhany	
Státní vysoká škola	Tokio	Tokijská univerzita múzických umění	Faculty of Music	BcA.	○	○	
		-	Graduate School of Music	MgA./Ph.D.	○	○	
Veřejné vysoké školy	Aiči	Aichi Prefectural University of the Arts	Faculty of Music / Department of Music	BcA.	×	×	
		-	Graduate School of Music	MgA./Ph.D.	×	×	
	Kjóto	Kyoto City University of Arts	Faculty of Music	BcA.	×	×	
		-	Graduate School of Music	MgA./Ph.D.	×	×	
	Óita	Oita Prefectural College of Arts and Culture	Department of Music	DiS.	×	×	
	Okinawa	Okinawa Prefectural University of Arts	Faculty of Music / Department of Music	BcA.	×	×	
		-	Graduate School of Music	MgA./Ph.D.	×	×	
	Soukromé vysoké školy	Hokkaidó	Sapporo Otani University	Faculty of Art / Department of Music	BcA.	×	×
		Mijagi	Miyagi Gakuin Women's University	Faculty of Liberal Arts / Department of Music	BcA.	×	○
		Točigi	Utsunomiya Junior College	Department of Music*	DiS.	×	×
Saitama		Shobi University	Faculty of Informatics for Arts / Department of Music Expression	BcA.	×	×	
		-	Graduate School of Informatics for Arts / Division of Musical Arts	MgA.	×	×	
Čiba		Seitoku University	Faculty of Music / Department of Performance	BcA.	×	○	
		-	Graduate School / Department of Music Culture	MgA./Ph.D.	×	○	
Tokio		Toho Gakuen School of Music	Music Department	BcA.	○	×	
		-	Graduate School of Music	MgA./Ph.D.	×	×	
		Toho Gakuen College of Drama and Music	Music Course	DiS.	×	×	
		Toho College of Music	Faculty of Music* / Department of Music*	BcA.	×	×	
		Toho Graduate School of Music	Faculty of Music Research*	MgA.	×	×	
		Toho Junior College of Music	Major in Instrumental Music	DiS.	×	×	
		Kunitachi College of Music	Faculty of Music Studies / Department of Performance & Composition	BcA.	×	○	
		-	Graduate School of Music / Faculty of Music Research	MgA./Ph.D.	×	○	
		Musashino Academia Musicae	Faculty of Music / Department of Musical Performance	BcA.	×	○	
		-	Graduate School	MgA./Ph.D.	×	○	
		Tokyo College of Music	Undergraduate Program	BcA.	○	○	
		-	Graduate School of Music / Graduate Program	MgA./Ph.D.	○	○	
Nihon University College of Art		Music Course	BcA.	×	×		
-		Graduate School	MgA./Ph.D.	×	×		
Tamagawa University		College of Arts / Department of Music	BcA.	×	○		
Ueno Gakuen University		Junior College Department	DiS.	○	×		
J. F. Oberlin University		College of Performing and Visual Arts	BcA.	×	×		
Kanagawa		Showa University of Music	Faculty of Music / Department of Musical Arts	BcA.	×	○	
		Showa Graduate School of Music	Music Department	MgA./Ph.D.	×	×	
		Showa University of Music	Department of Music	DiS.	×	×	
		Senzoku Gakuen College of Music	Faculty of Music* / Department of Music*	BcA.	○	×	
		-	Graduate School	MgA.	×	×	
Ferris University		College of Music / Department of Musical Arts	BcA.	○	○		
Šizuoka		Tokoha University Junior College	Department of Music	DiS./BcA.	×	×	
Tojama		Toho Gakuen Graduate School	Performance Courses (Master Course)	MgA.	×	×	
Aiči		Nagoya University of the Arts	School of the Arts / Department of the Arts	BcA.	×	×	
		-	Graduate School of Music	MgA./Ph.D.	×	×	
		Nagoya College of Music	Faculty of Music* / Department of Music*	BcA.	×	×	
-		Graduate School of Music	MgA.	○	○		
Gifu		Kinjo Gakuin University	Department of Music and Art	BcA.	×	×	
		Ogaki Women's College	Music Course*	DiS.	×	×	
Kjóto		Doshisha Women's College of Liberal Arts	Faculty of Liberal Arts / Department of Music	BcA.	○	○	
Ósaka		Osaka College of Music	Undergraduate Program / Music Course	BcA.	×	○	
	-	Graduate School of Music	MgA./Ph.D.	×	×		
	Osaka Junior College of Music	Associate of Music Program	DiS.	×	×		
	Osaka University of Arts	Music Performance Department	BcA.	×	×		
	Soai University	Faculty of Music / Department of Music	BcA.	○	○		
	-	Graduate School	MgA.	×	×		
Hjógo	Mukogawa Women's University	School of Music / Performing Arts	BcA.	×	×		
	-	Kobe College	School of Music / Department of Music	BcA.	○	○	
	-	Graduate School / School of Music / Department of Music Arts	MgA.	×	×		
Okajama	Kurashiki Sakuyo University	Faculty of Music	BcA.	×	○		
	-	Graduate School	MgA.	×	×		
	Sakuyo Junior College	Department of Music	DiS.	×	×		
Hirošima	Elisabeth University of Music	Undergraduate Division	BcA.	○	○		
	-	Graduate Division	MgA./Ph.D.	○	○		
Tokušima	Tokushima Bunri University	Music Faculty	BcA.	×	×		
	Shikoku University	Junior College / Department of Music	DiS.	×	×		
Fukuoka	Fukuoka Women's Junior College	Music Department	DiS.	×	×		
Nagasaki	Kwassui Women's University	Faculty of Music / Department of Music	BcA.	×	○		
Kumamoto	Heisei College of Music	Department of Music	BcA.	×	×		
Kagošima	International University of Kagoshima	Faculty of Intercultural Studies / Department of Music	BcA.	×	×		

* není oficiální anglický název fakulty ze školy

Příloha 2: OBSAH ŠKOLY CLAVIS

1. Menuet / J. Krieger
2. Menuet / J. P. Rameau
Prstoklad od J. S. Bacha z Klavírní knížky pro Wilhelma Friedemanna Bacha
3. Gavotte / G. F. Händel
4. Les Folies d'Espagne / M. Corrette
- 5a. Menuet 1 / C. Petzold
- 5b. Menuet 2 / C. Petzold
6. Sarabande BWV 995/4 / J. S. Bach
7. Sarabande BWV 816/3 / J. S. Bach
Pojďme hrát na klavichord!
8. Praeambulum BWV 924 / J. S. Bach
9. Praeludium C dur BWV 846/1 / J. S. Bach
10. Chaconne / J. C. F. Fischer
Pojďme si vytvořit vlastní preludium!
Pojďme hrát na cembalo!
11. Prélude I / F. Couperin
12. Invention 1 BWV 772 / J. S. Bach
13. Praeludium BWV 935 / J. S. Bach
14. Prelude BWV 998/1 / J. S. Bach
15. Les Baricades Mistérieuses / F. Couperin
16. Fantasia / G. P. Telemann
17. Prélude / J. H. d'Anglebert
18. Pavana Lachrimae / J. P. Sweelinck
19. Allemande / G. Böhm
Pojďme hrát na varhany!
20. ~ 23. Základní cvičení varhanního úhozu
24. Pojďme hrát pedálem
25. Praeludium BWV 939 / J. S. Bach
- 26a. Largo / G. F. Händel
- 26b. Fuga / G. F. Händel
27. Vom Himmel hoch, da komm ich her / J. L. Krebs
28. Wer nur den lieben Gott lässt walten BWV 691 / J. S. Bach
29. Plein Jeu / F. Couperin
30. Récit de Nazard / L. N. Clerambault
31. Intonatio. Sesto tono / A. Gabrieli
32. Versos del 8º tono de Magnificat / A. Cabézon
33. Cornet Voluntary / J. Travers

34. Jesu, du bist allzu schöne / G. Böhm
35. Echo Fantasia / J. P. Sweelinck
36. Präludium XV / J. C. F. Fischer
37. Toccata BWV 565 / J. S. Bach
38. Chromhorne sur la Taille / F. Couperin
39. Liebster Jesu, wir sind hier BWV 731 / J. S. Bach
40. Komm, Gott Schöpfer, Heiliger Geist BWV 631 / J. S. Bach
41. Wer nur den lieben Gott lässt walten BWV 642 / J. S. Bach
Generálbas (podle Händelovy metody)
42. Pojd'me hrát generálbas tématu Follia
43. Green Sleeves to a Ground
44. Concerto No. 1 La Primavera / A. Vivaldi
45. Recitativo: So recht, ihr Engel / J. S. Bach
46. Now, O now, i needs must part / J. Dowland
47. Sonata seconda / D. Castello
48. La follia / A. Corelli
49. Concerto No. 4 L'Inverno / A. Vivaldi
50. Amarilli / G. Caccini
51. Air BWV 1068/2 / J. S. Bach
52. Erbarme dich BWV 244/39 / J. S. Bach
53. Lascia ch'io pianga / G. F. Händel
54. Ich have genug BWV 82/2 / J. S. Bach
55. Leçons de ténèbres / F. Couperin